۱۰

جاسوس بازی قهرمان کشتی کج

۱۱

در روز جمعیت، نگاهی کرده‌ایم به فیلم‌هایی که برای ما یادآور شلوغی هستند

فیلم‌ها و آدم‌ها

۱۲

زندگی مستند علما

جام جم ۹

فرهنگ

سه‌شنبه :: ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۹ :: شماره ۵۶۶۴

رفاقت با بچه‌ها از ایران تا کوه آلپ

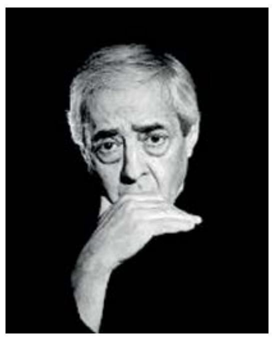

امروز سی ام اردیبهشت تولد ۸۰ سالگی احمدرضا احمدی است

احمدرضا احمدی را می‌توان مرد خستگی‌ناپذیر شعر نام نهاد. در ۸۰ سالگی هنوز کتاب شعر چاپ می‌کند و به تازگی در داستان و نمایشنامه هم طبع‌آزمایی می‌کند. همه اینها به کنار، شنیده‌ایم چند ماهی است که از ابوالفضل همتی آهویی؛ نقاش معاصر، نقاشی یاد می‌گیرد! تاریخ شفاهی زندگی احمدی پر است از آدم‌های مختلف. کافی است فقط به نامه‌هایی که خطاب به احمدرضا نوشته شده، سری بزنیم تا ببینیم او با چه کسانی «رفیق» بوده. یکی از این آدم‌های بزرگ مجید انتظامی است که به گفته خودش ورودش به موسیقی را مدیون احمدرضاست:

«سال ۱۳۵۶ من از خانواده‌ام جدا شده‌بودم و تنها زندگی می‌کردم. هنوز ازدواج نکرده‌بودم و هزینه‌هایم با خودم بود. حقوقی که آن موقع وزارت ارشاد بابت نوازندگی در ارکستر سمفونیک به ما می‌داد ۳۰۰۰ تومان بود و کفاف مخارجم را نمی‌داد. کارهای مختلفی می‌کردم از مسافرکشی بگیرید و بروید جلو و اصلا این طور نبود که فکر کنید خیلی راحت تصمیم گرفتم آهنگساز بشوم و شدم. خسته شده‌بودم، بریده‌بودم و نمی‌دانستم چه باید بکنم، یک روز رفتم دیدن احمدرضا احمدی که آن موقع رئیس واحد موسیقی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود. گفت چرا این قدر درب و داغانی؟ گفتم اوضاعم بی‌ریخت و وضع کار خراب است. گفت بیا آهنگ بساز. گفتم پیانو و هیچ‌کدام از چیزهایی را که لازمه آهنگسازی است، ندارم. گفت می‌توانی غروب که تعطیل شدم بیایی دنبالم؟ غروب با پیکانم رفتم دنبالش که برویم رستوران غذا بخوریم. به تخت‌طاووس که رسیدیم گفت یک لحظه نگه‌دار الان برمی‌گردم. رفت آن طرف خیابان و نیم ساعت بعد برگشت و سوار شد. رفتیم رستورانی در خیابان پهلوی سابق روبه‌روی پارک ملت. ناهار و شام‌مان را یکی کردیم و رفتیم خانه احمدرضا در قیطریه. احمدرضا رفت چای درست کند که زنگ خانه‌اش را زدند، در را باز کرد و دیدم چند نفر دارند یک پیانو را می‌آورند داخل! فهمیدم تخت‌طاووس که پیاده شد، رفته پیانو سفارش داده. پیانو را آوردند و گذاشتند داخل اتاق و احمدرضا گفت بیا این هم وسیله! برو کار کن. من تقریبا شش ماه با او زندگی کردم. در طول این مدت برای کاست‌های فروغ فرخزاد، یدا... رویایی و نصرت رحمانی با عنوان «صدای شاعر» آهنگسازی کردم و برای انیمیشن «زال و سیمرغ» موسیقی ساختم که در انیمیشن «بچه‌های کوه آلپ» هم استفاده شد. هر کدام اینها دستمزدهای خود را داشت و اوضاعم کم‌کم بهتر شد.»

آیا خوانندگان موسیقی سنتی امروز بیشتر از نسل‌های قبل دنبال انتشار آلبوم هستند؟

همیشه به آلبوم

پیمان طالبی

ادبیات و هنر

آیا شما هم شنیده‌اید که می‌گویند فلان خواننده هر روز آلبوم جدید می‌دهد؟ یکی از جدی‌ترین و پربسامدترین نقدهایی که به خوانندگان موسیقی، اعم از پاپ و سنتی در سال‌های اخیر وارد شده، انتقاد از پرکار بودن این خوانندگان است. این پرکار بودن در فضای موسیقی بیشتر با انتشار آلبوم است که سنجیده می‌شود. به‌خصوص خوانندگان سنتی بیش از دیگر خوانندگان مورد این نقد قرار می‌گیرند و عده‌ای معتقدند که این میزان از انتشار آلبوم و تک‌آهنگ در فضای موسیقی چندان مرسوم نیست. در این باره یکی از تهیه‌کنندگان حوزه موسیقی به تازگی خبر انتشار آلبومی از سالار عقیلی را منتشر کرده است. این آلبوم که «می‌دانم که می‌آیی» نام دارد، بعد از ۱۹ سال برای اولین بار منتشر خواهد شد. اینکه عقیلی آلبومی از آثار نوزده سال قبل خود را منتشر می‌کند، انگیزه‌ای شد برای این گزارش تا میزان کمی آلبوم‌های موسیقی در فضای سنتی را بررسی کرده و داده‌های آماری آن را با خوانندگان سنتی پیشکسوت در دهه‌های گذشته موسیقی ایرانی مقایسه کنیم.

آلبوم‌شناسی سنتی‌خوانان امروز

با هم نگاهی بیندازیم به سابقه انتشار آلبوم توسط آن دسته از خوانندگان موسیقی سنتی که در سال‌های اخیر از اقبال بیشتری برخوردار بوده‌اند. این دسته از خوانندگان در بین خوانندگان موسیقی سنتی جزو جوان‌ترها محسوب می‌شوند:

- **همایون شجریان:** ورود شجریان به آلبوم‌های موسیقی در مقام خواننده، از سال ۱۳۷۸ با آلبوم «آهنگ وفا» اتفاق افتاده است. البته همایون این آلبوم را در کنار پدر همخوانی کرده اما می‌تواند نقطه شروع پررنگی برای او باشد. شجریان در بازه زمانی بیست و یک ساله (۱۳۷۸–۱۳۹۹) مجموعا بیست و دو آلبوم موسیقی منتشر کرده که البته در این شمارش، آلبوم‌های موسیقی‌ای که همایون در کنار پدر خوانندگی کرده را به حساب نیاورده‌ایم. میانگین حدودی سالی یک آلبوم، میانگین نسبتا قابل قبولی برای خواننده «رگ خواب» است.
- **سالار عقیلی:** حضور رسمی عقیلی در فضای موسیقی با آلبوم «عشق ماند» از ساخته‌های ارشد طهماسبی سال ۱۳۸۰ آغاز شد. سالار در بازه زمانی نوزده ساله تا امروز مجموعا ۴۱ آلبوم موسیقی منتشر کرده که در این آلبوم‌ها با بزرگانی چون زنده‌یاد محمدرضا لطفی، حسین علیزاده و دیگران همکاری داشته است.
- **محمد معتمدی:** اولین آلبوم معتمدی «بودن و سرودن» است که سال ۱۳۸۵ به آهنگسازی مجید درخشانی و گروه خورشید تولید و عرضه شده است. از آن موقع چهارده سال می‌گذرد و در این بازه زمانی معتمدی بیست و سه آلبوم منتشر کرده است؛ یعنی یکی بیشتر از همایون شجریان که هفت سال زودتر از معتمدی فعالیت حرفه‌ای خود را آغاز کرده است!
- **علیرضا قربانی:** علیرضا قربانی یک سال قبل از سالار عقیلی و سال ۱۳۷۹ با آلبوم «اشتیاق» پا به عرصه موسیقی سنتی گذاشت. این آلبوم که با اقبال بسیار خوبی هم مواجه شد، با آهنگسازی فرهاد فخرالدینی به عنوان اولین اثر ارکستر موسیقی ملی ایران منتشر شد. قربانی در این مدت بیست ساله، بیست آلبوم منتشر کرده است. جالب اینکه قربانی در سال‌های ۸۵، ۹۱، ۹۰، ۸۸، و ۹۴ هرسال دو آلبوم منتشر کرده اما در بعضی از سال‌های این بازه زمانی هیچ آلبومی منتشر نکرده است.

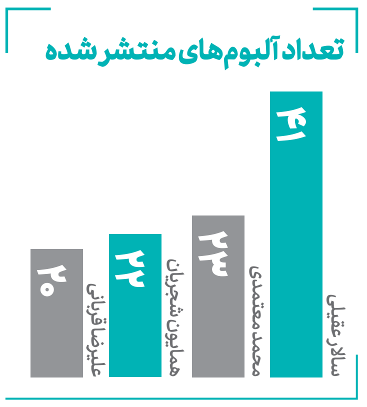

آلبوم‌شناسی سنتی‌خوانان دیروز

حالا نگاهی می‌اندازیم به کسانی که خوانندگان دیروز موسیقی سنتی محسوب می‌شوند:

- **محمدرضا شجریان:** شاخص‌ترین خواننده موسیقی سنتی ایران با «چاووش ۱: به یاد عارف» در سال ۱۳۵۶ پا به عرصه آلبوم‌های موسیقی می‌گذارد. البته شجریان خواندن را از سال ۱۳۴۹ در رادیو شروع کرده، اما از آنجا که معیار ما در اینجا انتشار آلبوم موسیقی است، سال ۱۳۵۶ را در نظر می‌گیریم. از آن روز و روزگار تا امروز ۵۶ آلبوم موسیقی با صدای شجریان منتشر شده - این البته غیر از آلبوم‌های تصویری است – که کارنامه درخشانی در این ۴۳ سال محسوب می‌شود.
- **شهرام ناظری:** ناظری سال ۱۳۵۷ و در آلبوم «چاووش ۲» به شجریان ملحق می‌شود و این اولین حضور ناظری در آلبوم‌های موسیقی است. او در این آلبوم با قطعه «آزادی» برای اولین بار به طور مستقل توانایی صدایش را به رخ می‌کشد و تحسین همگان را برمی‌انگیزد. عمر خوانندگی ناظری به اندازه انقلاب اسلامی است و او در این ۴۲ سال، ۴۹ آلبوم به بازار موسیقی عرضه کرده است.
- **حسام‌الدین سراج:** سراج در سال ۱۳۵۸ با آلبوم نینوا فعالیت خود را آغاز می‌کند. دو سه آلبوم اول سراج توسط سازمان تبلیغات اسلامی منتشر می‌شود و نوید یک خواننده خوشخوان را به جامعه هنری ایران می‌دهد. ۴۱ سال از آن روز می‌گذرد و سراج تاکنون ۳۰ آلبوم منتشر کرده است. آخرین آلبوم سراج «لب خوانی باران» نام دارد که در سال ۱۳۹۴ عرضه شده است.
- **علیرضا افتخاری:** افتخاری را باید ید طولای عرصه انتشار آلبوم نام نهاد. خواننده پرکار موسیقی سنتی که کارش را با انتشار آلبوم «آتش دل» در سال ۱۳۶۲ شروع و در یک آمار تعجب‌آور در بازه زمانی ۳۷ سال، ۶۳ آلبوم موسیقی منتشر می‌کند. یعنی شش سال دیرتر از محمدرضا شجریان و هفت آلبوم بیشتر از او! افتخاری در بعضی سال‌ها پنج آلبوم موسیقی منتشر کرده است و به عنوان مثال سالی که نیلوفرانه ۲ منتشر می‌شود (۱۳۷۸)، او چهار آلبوم دیگر به نام‌های «صدایم کن»، «عطر سوسن»، «پاییز» و «خداحافظ» منتشر می‌کند که سه تای اینها با موسسه آواز بیستون منتشر شده‌اند. البته وقایع سال‌های اخیر سبب شده او از سال ۹۳ به این طرف آلبوم جدیدی منتشر نکند و بیشتر در خلوت و سکوت روزگار بگذراند.

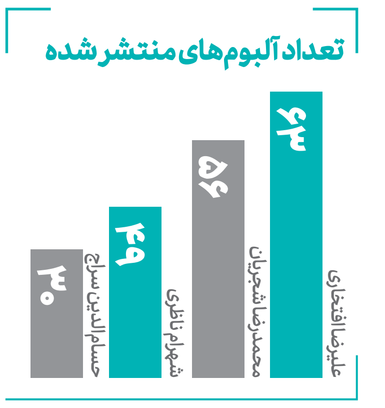

واما همیشه آلبوم

انتشار آلبوم نسبت به گذشته کمتر شده است، دلیلش را هم می‌توان در پیشرفت تکنولوژی و امکانات تازه دید، اما با این حال نباید فراموش کرد که آلبوم مهم‌ترین راه ارائه رسمی اثر برای خواننده خواهد بود، همان‌طور که آمارها نشان می‌دهد، میانگین انتشار آلبوم میان خواننده‌های پیشکسوت در چهار دهه فعالیت عدد ۵۰ است. خواننده‌های جوان‌تر هم هر چند با این اعتراض روبه‌رو هستند که خیلی آلبوم منتشر می‌کنند اما ظاهرا در واقع این‌طور نیست. درست است که سالار عقیلی آلبوم‌های زیادی منتشر کرده اما در خوانندگان نسل قبل‌تر هم علیرضا افتخاری این رویه را پیش گرفته بود. در پایان، زمان است که تصمیم می‌گیرد هنرمند آلبوم‌هایش را منتشر کند؛ برخی کارها می‌مانند و برخی دیگر فراموش می‌شوند.

کاغذ اخبار

باز هم آقای موحد

اصلا نام محمدعلی موحد به مولانا گره خورده است. آنهاکه مولانا را دنبال می‌کنند، می دانند موحد درباره‌اش حرف‌ها و نگاه‌های دقیق و درخور تاملی دارد و علاقه‌مندان به موحد هم می‌دانند او چقدر عشق مولاناست. خبر رسیده کتاب «مثنوی» مولانا با تصحیح موحد که از سوی نشر هرمس سال ۹۶ رونمایی شده بود، به چاپ چهارم رسیده است. آنهایی که دوست دارند کتاب را با امضای مصحح یعنی موحد داشته باشند، می‌توانند این کتاب را در فروشگاه اینترنتی شهرکتاب و شهرکتاب‌های مرکزی، شهید بهشتی، الف، ساعی و قزوین سفارش دهند./ جام جم دیلی

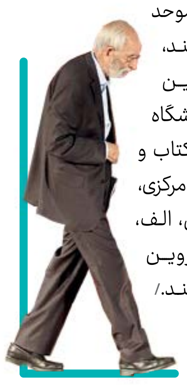

همکاری سراج و مظفری

خبر رسیده حسام الدین سراج برای پرستاران و پزشکان ایثارگر جبهه سلامت یک قطعه موسیقی به نام «فصل عاشقی» خوانده است. در این کار مجید مظفری، بازیگر سینما و تلویزیون هم با دکلمه چند رباعی او را همراهی کرده است. در این قطعه که در ایام عید فطر منتشر خواهد شد، سراج علاوه بر اجرای آواز، خوانندگی تصنیف را به همراه فاضل جمشیدی انجام داده است. شعر فصل عاشقی از علیرضا بهرامی است. ضمن این‌که محسن غلامی نیز تنظیم موسیقی این قطعه را با همراهی گروه نوازندگان سازهای زهی و ضربی به عهده داشته است./ مهر

هدیه معتمدآریا به موزه سینما

فاطمه معتمدآریا هم که نیاز به معرفی ندارد، او و بازی‌های صمیمی و مهربانش را آن‌قدر در سینما و تلویزیون دیده‌ایم که بشود گفت بخشی از خاطرات ما با تصویرش گره خورده است. وی روز گذشته همزمان با ۲۹ اردیبهشت روز جهانی موزه؛ جایزه منشور طلایی کوروش را به بخشی که در موزه سینمای ایران به او اختصاص دارد، اضافه کرد. معتمدآریا این جایزه را به پاس چهار دهه فعالیت مستمر و تاثیرگذار در سینما از جشنواره فیلم‌های ایرانی در زوریخ سوئیس دریافت کرده بود. فاطمه معتمدآریا با تبریک روز جهانی موزه درباره دلایل این تصمیمش گفت: مطمئن هستم هدیه‌ام در کنار مجموعه‌ای با ارزش از تاریخ سینمای ایران به‌خوبی حفظ می‌شود. /ایسنا